

УДК 378.14:004

DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.77-2.9>**М. І. Тарасенко**старший викладач кафедри іноземних мов
Одеського національного економічного університету

ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ: ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ

Нині онлайн-освіта стає дедалі більш популярною не лише у світі, але й в Україні. Адже завдяки різноманітним проєктам всі охочі можуть стати студентами. Головне – це бажання вчитись та доступ до Інтернету.

Центральним аспектом у розвитку більш креативних підходів та підходів, що сприяють розвитку навичок спільної роботи у викладанні і навчанні, має бути розуміння відносин між викладачем та студентами. Активність і взаємодія роблять процес навчання більш ефективним. Розвиток більш активної і демократичної атмосфери в аудиторії означає прийняття певних принципів щодо взаємозв'язку викладача та студентів. Викладачу необхідно:

- активізувати навчання, а не виступати контролером знань;
- звертати особливу увагу на дослідження шляхом структурування досвіду, ніж інструктувати за допомогою пояснення;
- усвідомлювати, що ефективне навчання можливе в ситуації взаємодії і співпраці; голос студента має високо цінуватися, і відповідальність за навчання має бути поділена;
- бачити в студентах індивідуальності і розуміти, що в стосунках у процесі навчання існують моменти ризику і довіри;
- приймати той факт, що отримання задоволення від заняття і веселий настрій студентів є допустимими і необхідними елементами навчання;
- сприяти тому, щоб навчання було корисним і приємним подорожжю, а не рутинною роботою.

Інтерактивне навчання – це, перш за все, діалогове навчання, в рамках якого здійснюється взаємодія.

У процесі діалогового навчання студенти вчать критично мислити, вирішувати складні завдання на основі аналізу обставин і відповідної інформації, приймати продумані рішення, брати участь у дискусіях, спілкуватися з іншими людьми.

Підтримка будь-якого підходу, що сприяє активізації навчання і діалогічному викладанню, підтверджує той факт, що ЗВО від початку є місцем, в якому права розподілені рівномірно. Оскільки викладання і навчання мають здійснюватися в процесі обговорення і підтримуватися співпрацею, викладачам необхідно уважно організувати процес навчання таким чином, щоб надати студентам права і самостійність, створити більш демократичну атмосферу в аудиторії. Цього можна досягти завдяки інтерактивним методам навчання.

Ключові слова: онлайн-освіта, інтерактивні методи, активні методи, взаємне спілкування, дистанційне навчання, іноземна мова.

Постановка проблеми. Інтерактивні методи навчання активно залучають студентів до навчального процесу. Усі інтерактивні методи мають за мету заохотити студентів бути активними на занятті, мислити самостійно, краще засвоювати інформацію. Водночас поліпшуватимуться не лише знання аудиторії, будуть також зростати їх зацікавленість у навчанні і командний дух, розвивається системне і креативне мислення [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розробку елементів інтерактивного навчання можна знайти в працях В. Сухомлинського, творчості вчителів – новаторів 70–80-х рр. (В. Шаталов, Є. Ільїн, С. Лисенкова, Ш. Амонашвілі та ін.), теорії розвивавального навчання. Аналізуючи зарубіжну літературу, присвячену інтерактивним формам проведення занять у вигляді гри, А.М Айламазьян та М.М Лебедева [2, с. 148] підкреслюють, що, за даними досліджень, у результаті участі в грі учні

навчаються техніці прийняття рішень, усвідомлюють необхідність теоретичної підготовки, знайомляться з труднощами, які можуть виникнути в реальному житті, краще засвоюють предмет, розвивають навички комунікації. Також вказується на те, що гра, на відміну від традиційних методів навчання, не лише передає певний обсяг знань, а й, насамперед, розвиває здатність аналізувати, синтезувати та використовувати одержану інформацію.

Мета статті. У статті розглянемо потребу та цінність особистого спілкування викладача зі студентами, що дає змогу відразу побачити та зрозуміти, якщо студенти неправильно зрозуміли матеріал або взагалі його не засвоїли.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі розвитку суспільства система освіти має випускати студентів активними, творчими, конкурентоспроможними, які вміють застосову-

вати отримані знання. Розвиток критичного мислення у студентів дає змогу сформувати творчу самостійну особистість, яка вміє адаптуватися в постійно мінливих життєвих умовах. Однією з важливих умов розвитку цієї якості в студентів є використання технології інтерактивних методів (рис. 1).

Інтерактивні стратегії навчання для заохочення мовлення:

- 1) Mind Maps;
- 2) бінго;
- 3) мозковий штурм;
- 4) підсумовуюче письмове завдання;
- 5) обговорення;
- 6) дебати;
- 7) запитай в того, хто знає (рольова гра «Таємний задум таємних товариств»);
- 8) робота над помилками;
- 9) опитування;
- 10) обмін партнерами;
- 11) вчитель та студенти;
- 12) результати іншого;
- 13) вимушені дебати;
- 14) оптиміст/песиміст;
- 15) ротація;
- 16) переможець;
- 17) фільм;
- 18) кросворд;
- 19) хто/що я?

Наведемо приклад розробки фрагмента мультимедійного уроку за допомогою програми LearningApp.org, перевагою якого є можливість створення найрізноманітніших форм пізнавальних творчих завдань та їх зберігання: знайти відповідну пару, розгадати кросворд, зробити класифікацію, будувати хронологічну лінійку, виконати вікторину з вибором правильної відповіді, створити дидактичні ігри (хто хоче стати мільйонером, гра «парочка») [3] (рис. 2).

Метод mind map (розумові карти, інтелект-карти, асоціативні карти) дозволяє представити всю проблему цілком на одному аркуші, що є його безперечною перевагою [4]. Mind map сприяє кращому освоєнню матеріалу, полегшує запам'ятовування, розвиває творчі здібності, підвищує самостійність учнів. Для створення такої карти ідеально підходить додаток iMindMap, створений Т. Бьюзеном [5].

Першим етапом складання карти є визначення її ключової ідеї. Центральна ідея є відправною точкою інтелект карти і являє досліджувану тему. Назва теми знаходиться в центрі сторінки і включає зображення або колір, який відповідає темі інтелект карти. Все це привертає увагу і викликає асоціації, бо мозок краще реагує на візуальні стимули. Основні гілки, які походять із центрального зображення, є ключовими питаннями.

Під час додавання гілок у ментальній карті виділяється основне питання, і чим коротше гілка, тим краще. Це дає змогу представити більшу кількість асоціацій і фактів порівняно з довшими і складнішими фразами. Використання ключових слів і асоціацій дозволяє запам'ятати більшу кількість навчальної інформації.

Чим яскравіше колір, тим привабливішою є інтелект карта. Кольорове кодування ментальних карт пов'язує візуальне з логічним мисленням і дозволяє створювати уявні ярлики, класифікувати, виділяти, аналізувати отриману інформацію і виявляти внутрішньо- і міжпредметні зв'язки.

Застосування інтелект-карт дає змогу формувати цілий ряд навчальних дій: пізнавальних (пошук і виділення інформації, вибір підстав для класифікації об'єктів, встановлення причинно-наслідкових зв'язків, побудову логічного ланцюга міркувань, доказів, висунення гіпотез і їх обґрунтування), комунікативних (визначення мети, функцій учасників, вміння висловлювати свої думки (при роботі над картою) і регулятивних (складання плану та послідовності дій, визначення проміжних цілей з урахуванням кінцевого результату).

Не менш цікавий інтерактивний метод, як «Бінго».

Бінго – це весела гра, яку можна використовувати для різного роду активностей: мовні вправи, вступні ігри, математичні вправи тощо. У першому випадку готуються **Бінго**-картки, які містять лише відповіді на запитання. Викладач зачитує питання, а студенти мають відшукати відповіді на своїх картках. Як тільки студент має певну кількість відповідей (наприклад, у рядку), він кричить: «**Бінго!**». У такому випадку оцінюються знання студента, який має картку. Варіацій використання цієї гри безліч.

Наступний метод – мозковий штурм, який здебільшого виконується під час групових активностей. Використання методу сприяє генерації творчих ідей і допомагає студентам навчитися працювати разом і вчитися один в одного. Приміром, це пошук нової назви продукту, компанії та рід її діяльності та інше [3–5]. Наприклад:

Де провести конференцію?

Як заробити 1000 доларів?

Що робити з...?

Як доцільно розподілити бюджет компанії?

Інтерактивні методи: «Підсумовуюче письмове завдання», «Обговорення». Докладний розбір реальної або вигаданої історії, в якій описано, що сталося в житті конкретної людини, групи людей, родини, школи тощо. Це дає змогу учасникам проаналізувати й обговорити ситуації, з якими вони можуть зіткнутися в реальному житті. Студенти аналізують поведінку персонажів, передбачають, оцінюють наслідки різних варіантів їхньої поведінки та конспектують підсумки.

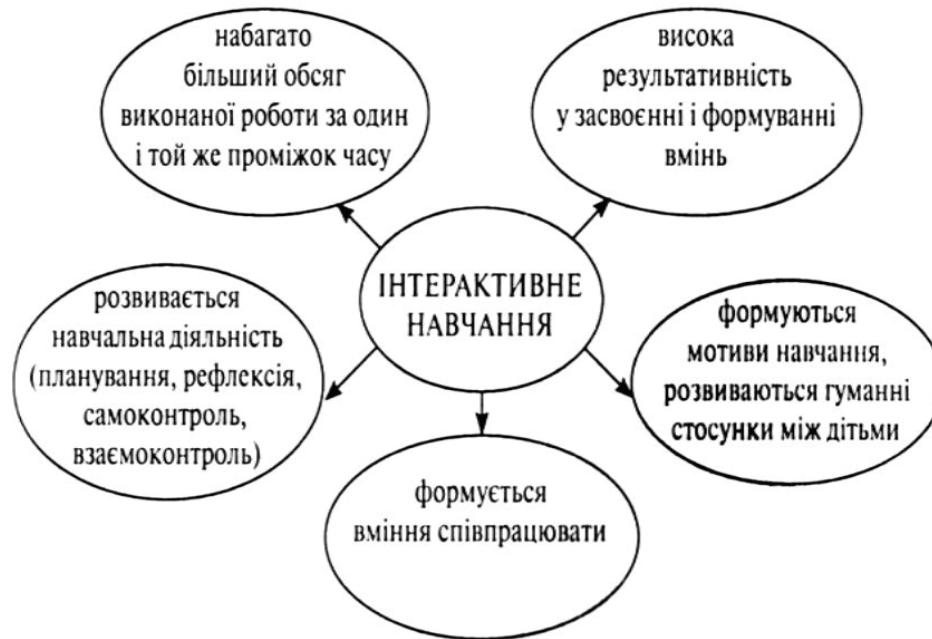

Рис. 1

Рис. 2

Такий інтерактивний метод, як дебати, – це організований процес формулювання і захисту своїх позицій щодо конкретної проблеми двома чи більше учасниками. Мета дебатів – усебічний аналіз і обговорення проблеми, яка не має простого розв’язання.

Наступний інтерактивний метод – запитай в того, хто знає, на прикладі рольової гри «Таємний задум таємних товариств». Студенти діляться на команди, що імітують таємні товариства. Студентам пропонується обговорити програми і погляди вітчизняних і закордонних таємних това-

риств, оскаржити або відстояти погляди їх лідерів. Всю інформацію про ідеї різних рухів, а також їх реалізації можна знайти в інтерактивних картах (рис. 3).

Такі заняття-диспути доцільно проводити на старших курсах. Вони дозволяють студентам вдосконалювати навички спонтанного аргументованого висловлювання англійською мовою, а також збагачують багаж знань з історії та формують навички використання інтерактивної карти як джерела інформації. Процес роботи з інтерактивною картою збудований таким чином, що

Орієнтовна структура інтерактивного навчання

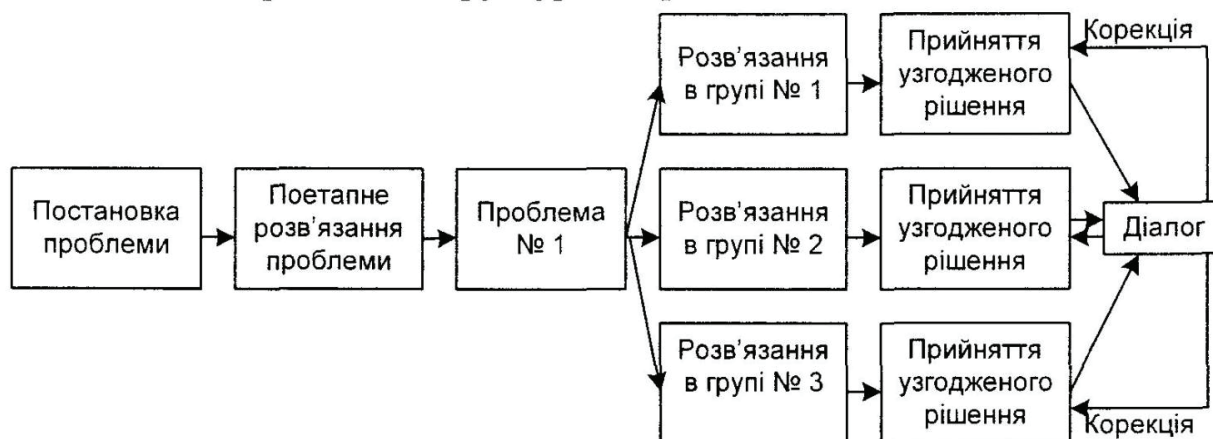

Рис. 3

всі студенти виявляються залученими в процес навчання. Виключається домінування будь-якого учасника навчального процесу. Заняття проходить в атмосфері доброзичливості і взаємної підтримки, що дозволяє не тільки отримувати нове знання, а й розвиває саму пізнавальну діяльність, переводить її на більш високі форми кооперації і співробітництва. У процесі студенти вчаться спілкуватися з іншими людьми, критично мислити, обговорювати думки, брати участь у дискусіях, вирішувати складні завдання на основі аналізу обставин і відповідної інформації і приймати продумані рішення.

Інтерактивний метод ситуаційного аналізу полягає в тому, що слухачі, ознайомившись з описом проблеми, самостійно аналізують ситуацію, діагностують проблему й надають свої ідеї й рішення в дискусії з іншими слухачами.

Залежно від характеру висвітлення матеріалу використовуються ситуації-ілюстрації, ситуації-оцінки й ситуації-вправи.

Ситуація-ілюстрація містить приклад з іноземної мови (як позитивний, так і негативний) і спосіб рішення ситуації.

Ситуація-оцінка являє собою опис ситуації й можливе вирішення в готовому виді: потрібно тільки оцінити, наскільки воно ефективне.

Ситуація-вправа полягає в тому, що конкретний епізод (носій мови) підготовлений так, щоб його рішення вимагало яких-небудь стандартних дій, наприклад, розіграти ситуацію, робота з документами тощо.

Ситуаційний аналіз (метод) включає метод аналізу конкретних ситуацій, метод case-study, метод «інциденту», розбір ділової кореспонденції.

Висновки і пропозиції. У такому розумінні інтерактивне навчання як форма освітнього процесу дійсно здатне оптимізувати сутність, зміст і структуру педагогічних взаємодій.

Наведені переваги інтерактивних технологій, виявлені за досвідом системного застосування, а також позитивні відгуки студентів у рефлексії після занять з англійської мови, вкотре доводять доцільність їх вибору як технології навчання англійської мови.

Таким чином, інтерактивні модулі з англійської мови сприяють розвитку критичного мислення студентів, освоєння основних понять, законів, формуванню навичок самостійної роботи, а також істотно впливають на мотиваційну сферу навчального процесу.

Список використаної літератури:

1. Онлайн та офлайн – як в студентів розпочався новий навчальний рік – сюжет. URL: <https://www.5.ua/suspilstvo/onlain-ta-oflain-iak-v-studentiv-rozpochavsia-novyi-navchalnyi-rik-siuzhet-223884.html>
2. Айламазьян А.М., Лебедева М.М. Деловые игры и их использование в психологическом исследовании. *Вопр. психологии*. 1983. № 2. С. 143-150.
3. URL: <https://learningapps.org/>
4. URL: https://www.ayoa.com/previously-imindmap/?utm_medium=301&utm_source=imindmap.com
5. Бьюзен Т. Супермышление / пер. с англ. Е.А. Самсонова. 4-е изд. Минск : Попурри, 2007. 299 с.

Tarasenko M. Online learning: interactive methods

Nowadays online education is becoming increasingly popular all over the world and in Ukraine as well. Thanks to various projects, everyone can become a student. The main thing is the desire to learn and your access to the Internet.

Understanding of the relationships between teacher and students should become crucial to develop more creative and supportive approaches in teaching and learning. Activity and interaction make the learning process more effective. The development of more active and democratic atmosphere in the classroom means the adoption of certain principles regarding the relationships between a teacher and a student. The teacher needs to:

- intensify learning, rather than acting as knowledge controllers;
- pay special attention to research by structuring experience rather than instructing through explanation;
- realize that effective learning is possible in a situation of interaction and cooperation; the student's voice should be highly valued and responsibility for learning should be shared;
- see in students their personality and to understand that in relations at training there are moments of risk and trust;
- accept the fact that the pleasure of the lesson and the cheerful mood of students are acceptable and necessary elements of learning;
- make learning a useful and enjoyable journey, not a routine one.

Interactive learning is, first of all, dialogical learning, in the framework of which interaction takes place.

In the course of dialogic learning, students learn to think critically, solve complex problems based on the analysis of circumstances and relevant information, make informed decisions, participate in discussions, communicate with other people.

Support for every approach that promotes learning and dialogue confirms the fact that the higher education institution is a place where rights are equally distributed. Since teaching and learning should take place in the process of discussion and supported by cooperation, teachers need to organize the learning process carefully to give students the right and independence, to create more democratic atmosphere in the classroom. This can be achieved through interactive teaching methods.

Key words: online education, interactive methods, active methods, mutual communication, distance learning, foreign language.